

REZÜMÉ

(Egy szocialista nevelési regény műfaji aspektusai – A. Sz. Makarenko: Педагогическая поэма)

Anton Szemjonovics Makarenko (1888-1939), ukrán származású szovjet pedagógus és író magnum opusa, a Педагогическая поэма 1935-ben jelent meg. A cím eredeti nyelven való további használatát az indokolja, hogy magyar nyelven Az új ember kovácsa és a Pedagógiai hősköltemény címeken is kiadásra került. Az író 1925-től kezdve tíz éven át dolgozott művén, amelynek cselekménye három részben játszódik, 1920 szeptembere és 1928 áprilisa között.

Hazánkban és – kis túlzással élve – a nagyvilágban Makarenko irodalmi munkásságának filológiai szempontú kutatása a pedagógiai vizsgálódásokhoz képest még a létező szocializmus idején is igen kezdetleges volt. Jóllehet főműve több kiadásban is megjelent magyar nyelven, érdemi diskurzus azonban nem folyt a könyvvel mint irodalmi alkotással kapcsolatban.

Értekezésem megírásakor bíztam abban, hogy egy, az embereket máig megosztó korban született szöveg a megszokott értelmezésének elhagyásával is tekinthető irodalomnak, azaz olyan műalkotásnak, amely rendelkezik valamiféle univerzális üzenettel a mai olvasók számára. Dolgozatom során a következő sarkalatos, értelmezési stratégiámat meghatározó direktívákkal kívánok operálni a későbbi kifejtés során:

A dokumentumirodalomként való értelmezéssel ellentétben megállapítom, hogy a górcső alá vont írásmű irodalmi alkotás. E felfogás megalapozása érdekében a posztstrukturalista irodalomelmélet egyik angolszász irányzatát, a Catherine Belsey nevével fémjelzett expresszív realizmus elméletét fogom a továbbiak során mérvadónak tekinteni.

Másrészről a prózaepika műfajainak vizsgálata által válaszolni kívánok a Borisz Oszipovics Kosztyeljanyec irodalomtudós által föltesztelt kérdésre, nevezetesen: mennyire határozottan állítható Makarenko művével kapcsolatban az a szakirodalomban egységesen vázolt hipotézis, hogy a szovjet irodalom egyik regényével áll szemben az olvasó.

Utolsóként pedig egy, a felületes szemlélőnek pusztán elbeszéléseleméleti kérdésként felsejlő problémára kívánok megoldást találni azon dilemma felvetésével és megoldásával, miszerint a regény főszereplője vajon a retrospektív módon visszatekintő Makarenko vagy a munkássága folyamán formálódó gyermekközösség.